

Tóth Péter

Biztosítás Isten kiszámíthatatlansága ellen

1Sam8

Mi már tudjuk, hogy a bírák kora végén járunk, de az események történésének idején ez nem volt ilyen egyértelmű. Igen komoly dilemma kellett ahhoz, hogy a nép vezetői ne lássanak más megoldást, mint hogy kilépést vegyenek fontolóra a hagyományból! A bíra vagy bíró Izraelnek ebben a korában Isten által választott és felkent személy volt. Nem ember által választott és felkent, mint később, vagy mint ma, hanem Isten választotta vezető. Elég, ha Gedeon elhívására gondolunk, angyal látogatja meg.

Lukács az Apostolok cselekedeteiben ír egy érdekes mondatot:

Egyszer, amikor ezek (néhány próféta és tanító) Antióchiában] az Úrnak szolgáltak és böjtöltek, ezt mondta a Szentlélek: „Válasszátok ki nekem Barnabást és Sault arra a munkára, amelyre elhívtam őket.” ApCsel. 13,2

Ez lenne ma is biblikus, hogy Isten kiválaszt embereket, az éber, Szentlélek vezette gyülekezet pedig észreveszi azt, és közösségi felhatalmazással is megerősíti a Szentlélek elhívását. Ez képezi aztán a szolgálat alatt azt a legitimitást, amely mellett hatalommal is beszélhet a szolgálattelvő. Amely mellett kiléphet, addig ismeretlen terület felé is vezethet a szolgálattelvő. Amely mellett hibázhat is a szolgálattelvő. Amely mellett elgyengülhet és elerőtlenedhet is a szolgálattelvő. Mert ez az a felhatalmazás, amelyet a közösség maga, mert például kényelmetlen számára a vezetői irány, nem tud visszavonni. Mert ő csak megállapította, amit a Szentlélek már korábban kinyilvánított.

Nos, ennek az elvnek a tiszta alkalmazása történt Izrael történetében eddig, a bírák koráig.

Persze ekkor is történtek visszaélések, de az elvhez nem nyúlt senki. Éli fiaira gondolok, akik megútáltatták az Úrnak szóló áldozatot. Nem kis botránkoztatás! Pozícióban voltak egy jól menő kultuszhely papjaiként. Hatalmuk volt. Azonban látnunk kell, hogy Éli, noha nem fegyelmezte őket, de nem is nevezte ki őket bírakká. Persze nem is tehetné volna, mert csak Isten jelölhetett bírát ebben az Időben, Éli nem. Visszaélések tehát voltak, amivel Izrael együtt is élt, de a *bíra*, mint funkció közvetlenül nem lett lejáratva.

Amikor megöregedett Sámuel, a fiait tette Izráel bíráivá. 1Sám. 8,1

Sámuel nagyon komoly tekintélyt vívott ki, mind a filiszteusok elleni győzelmével, mind a békeidejű szolgálatával. E szolgálat hűséges ellátásában öregedett meg. De valami történhetett a látásával, mert itt két hibát is vét.

Egyrészt maga jelöl ki bírát, nem hagyja azt Istenre. Lehet, hogy várta, sokáig várta, hogy Isten lépjen. Azt látom – persze a rendszerezett történelem ismeretében lehet, hogy könnyebb dolgom van – hogy a bírák nem érték egymást ekkor. Egy bíra betöltötte a küldetését, meghalt, és Isten népe a múltó évek alatt csak lassacskán tért el az Úr kijelölt útjától. Csak évek múlva kiáltott az Úrhoz, aki ekkor szabadítót támasztott.

Így tehát egyetlen bíra sem gondoskodott utódról. Ez új elem ebben a történetben, hogy a megöregedett Sámuel úgy látszik, nem tudja nyugodtan Istenre hagyni az utódlás kérdését, hanem ő maga, még életidejében utódot jelöl maga után.

Sámuel másik hibája itt, hogy nem alkalmassági alapon dönt az utódlás kérdésében, hanem úgy, hogy a családon belül maradjon a funkció. Ezt önmagában nem tartom eleve rossznak. Elhagyja a férfit az apját, de le is hagyja a férfit az apját. Ez történhet úgy, hogy előbb tanulja a mesterséget, a szokásokat, a lelkületet, később együtt dolgoznak és döntenek, azután a fiú lép előre a felelősségben, és az apa lassanként háttérbe vonul. Egy ilyen folyamatban magától értetődő, ha a fiú viszi tovább az apa üzletét. Itt azonban kénytelen vagyok arra következtetni, hogy Sámuel fiai legalábbis nem itatóttak át az Úrhoz való hűséggel. Miért döntött mégis mellettük Sámuel? Talán azt remélte, hogy a funkcióval járó felelősség és tekintély, ez fogja őket a *helyükre húzni*? Vagy amikor meglátszott, hogy konkoly a gyümölcs, addigra annyi év képzésen voltak túl a fiúk, hogy már reprodukálhatatlannak látszott az addigra átadott ismeret?

Akárhogy is történt, a nép vénei kétségbeesetten néztek a holnap elé. Mi lesz Izraelből, ha a fiakra ma még kontrollt gyakorló Sámuel magához szólítja az Úr, és az istentelen fiakra ruházott tekintély alól már csak lázadással léphetne ki a nép? El tudom képzelni, hogy a vének az akkor létező paradigmán belül nem látnak megoldást erre a belső forrású aggodalomra. Ezért nyitják ki a szemüket arra, hogy a szomszéd népeknél hogyan történik az országlás. Persze Izrael számos dologban különbözik minden más néptől, de egy megoldhatatlannak látszó dilemmával szembenézve indokoltnak tűnik új megoldásoknak legalábbis a megvizsgálása. Így állnak elő a vének az új javaslattal, hogy változzék meg a nép addigi vezetési modellje, király legyen Izrael élén.

Valamit itt azért mindenképpen meg kell osztanom az olvasóimmal.

Széles körben alkalmazva látom a keresztény gyakorlatban, hogy ha látunk egy kényes problémát, nem szembenézünk vele a létező gyakorlat talaján, hanem a gyakorlatot változtatjuk meg úgy, hogy lehetőleg illeszkedjék az addig szabálytalan

történéshez. Így kerüljük meg, hogy pl. egy vezetőnek szabálytalanságot kelljen megvallania. Ehhez persze a történelem egy kis kiigazítása is kell, mert az utókornak jó lenne úgy látnia, hogy a szabálmódosítás volt előbb, és az új szabálynak már megfelelő viselkedés csak utána.

Az alábbi esetek gondatlan eljárásból is származhatnak, de a halmozott előfordulás okot ad maszatolási szándék feltételezésére, vagy éppen már megtörtént bűn vagy szabálytalanság szándékos elfedésére.

Szolgatársaknak küldött egymásnak ellentmondó információk, aláírás nélküli levél, dátum nélküli levél, határozatnak láttatott, de valójában nem hivatalos tájékoztató levél, esemény(ek)re rosszul emlékezés vagy épp nem emlékezés, az érintett meghallgatása nélküli ítélet, ilyenek kísérhetik vagy éppen jelezhetik előre a maszatolási szándékot.

Ezek aztán az események későbbi rekonstrukciójánál – vagyis a történelem lejegyzésekor – az események jóhiszemű(?) azonosításában, és a jóhiszemű(?) sorrend felállításában természetesen hatékony segítségek lehetnek.

Történetünkben tehát a vének megkeresik az egyes számú vezetőt, és ahelyett, hogy a fiai fegyelmezésére vagy leváltására szólítanak fel – ez lenne a kényes dolog, hogy szóvá tegyék Sámuel utódjelölését – olyan megoldást javasolnak, amelyet megvalósítva a kényes kérdéssel már nem kell szembenézni. A hagyomány megváltoztatását, új hagyomány teremtését szorgalmazzák. *Valakit tégy királyunkká.* Valakit, aki nem a fiad.

Sámuelnek ez – nem csoda – rosszul esik. Megy is, és megbeszéli Istennel. Isten jóváhagyja a vének tervét azzal, hogy előre rögzíti, az új formával milyen kényelmetlenségek járnak majd együtt.

Miért jó erről itt a döntési fázisban beszélni? Azért, mert így, csak így válhat majd ez parázssá Izrael fején. Ha ez itt, a döntési fázisban nem kerülne megállapításra, akkor Izrael mondhatná később: Ja, ezt nem tudtuk! Így viszont még fontolási szakaszban építheti be a várakozásaiba az új államvezetési forma várható terheit.

Sámuel ekkor elmondta, mi egy király joga a népe felett. Nem kicsi lista. *Hogy Fiaitokat elveszi, harci kocsijaihoz meg lovasaihoz osztja be őket, és futnak harci kocsija előtt. Parancsnokokká teszi őket ezer ember felett, és parancsnokokká ötven ember felett. Velük szántatja szántóföldjét, és velük végezteti aratását, velük készíteti hadifölszerelését és a harci kocsik fölszerelését. Leányaitokat meg elviszi kenőcskészítőknek, szakácsnőknek és sütőnőknek. Legjobb szántóföldjeiteket, szőlőiteket és olajfa-kertjeiteket elveszi, és hivatalnokainak adja. Vetéseitekből és szőlőitekből tizedet szed, és udvari embereinek meg hivatalnokainak adja.*

Szolgáitokat és szolgálóitokat, legszebb ifjaitokat, még a szamaraitokat is elveszi, és a maga munkáját végezteti velük. Nyájaitokból tizedet szed, ti pedig a szolgáló lesztek. Akkor majd panaszkodtok királyotok miatt, akit magatoknak választottatok, de akkor már nem válaszol az ÚR.

A nép azonban nem akart Sámuel szavára hallgatni, hanem ezt mondták neki: Mégis legyen királyunk! 1Sám. 8, 12-19

Miért jó nekünk, ha földi uralkodó van felettünk? Miért éri meg még ilyen áron is, miért húzunk magunkra még ilyen terheket is inkább, mint király nélkül élni?

Ugyanazért, amiért ma biztosításokat kötünk. Azért fizetünk sokszor nem is kevés pénzt, áldozunk az életünk minőségéből, hogy a maradék egyenletes, kiszámítható legyen. Előre nem látható eseményeknek ne legyünk kiszolgáltatva. A fenti felsorolás nem kicsi ár mindezért. Mégis úgy látják a vének, mindezen terhek mellett is biztosabb lesz az élet, mint... mint mi is? Biztosabb, mint micsoda?

Biztosabb, mint a *kiszolgáltatottság ISTENNEK!*

De ha jól nézzük, ezt teszi minden állami apparátus, a rendőrség, a katonaság, sőt maga a törvény is. Rendet teremt, és tartat be, ezzel pedig az egyenletes növekedés feltételeit adja meg. És tényleg úgy látjuk, hogy egy istentelen világban erre szükség is van. Pál világa már ilyen istentelen. Mondja is, hogy engedelmeskedjünk a világi rendnek. Persze Pál világa nem az a világ, mint amiről itt Sámuelnél szó van. Pál idejében a világi rend már adottság, itt a mi történetünkben pedig még éppen választás előtt vannak a világi rendje és Isten rendje között.

Nekik akkor még a hétköznapi életben is választás volt, hogy Istent hagyják-e uralkodni, vagy földi uralkodót akarnak. Nekünk ma már adott a világi hatalom. De az egyházban, ami definíciószerűen Krisztus korpusza, földi jelenléte, ebben a mai egyházban a törvényt akarjuk, vagy a Szentlélek szabadságát?

Izrael vezetőinek a válasza akkor is, később Krisztus idején is, és talán sok mai egyházi vezetővel együtt is az, hogy

a felelősségünk hordozhatóbb, hogy ha biztosítási díjat – a törvény terhénél és korlátainál is szigorúbb szabályokat – fizetünk Isten kiszámíthatatlanságával szemben.

Én pedig semmiképpen sem szeretnék ítélni. Nagyon-nagyon nehéz a vezetői felelősség. Nem is mindenki alkalmas rá. Mert Isten népe nem akármilyen nép. Egy történelmi magyar személy mondata egy (baptista) egyházi egyeztetés után így hangzott: Isten népe kutya egy nép!

Csak ezt az egyet engedjétek meg:

A biztosítási szerződést aláíró vezető jó lenne, ha a néppel együtt vállalná a terheket.

Ha nem úgy vállalná a kötelemeket a nép nevében, hogy közben magára nézve más szabályokat tart érvényesnek.

2010-01-18

Forrás: www.tavasz56.hu/tp